

Sygn. akt VIII Gz 30/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Marek Tauer

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2014 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy

z powództwa : **A. M.**

przeciwko: **(...) Spółce Akcyjnej w K.**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 22 listopada 2013 r., sygn. akt VIII GC 1315/13

postanawia: oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji. W ocenie Sądu pierwszej instancji wniosek pozwanego, w którym tylko powołuje się na przejściowe trudności płatnicze związane z zaleganiem z płatnościami przez dłużników wskutek kryzysu w branży budowlanej nie uzasadniał przyznania wnioskodawcy zwolnienia od kosztów sądowych na podstawie przepisu art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Sąd Rejonowy wskazał tu, że pozwany nie sprecyzował swojej sytuacji majątkowej i nie złożył również żadnej dokumentacji związanej z tą sytuacją. Podkreślił przy tym, że ciężar dowodu w tym zakresie ciąży na wnioskodawcy, sąd natomiast nie jest zobowiązany do prowadzenia z urzędu badania podstawy faktycznej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Samo stwierdzenie o braku środków nie jest wystarczające dla wykazania okoliczności uzasadniających wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W zażaleniu od powyższego rozstrzygnięcia skarżący twierdził, że zaskarżone postanowienie narusza przepis art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, gdyż niezgodnie ze stanem faktycznym wskazuje na brak okoliczności uzasadniających zwolnienie od kosztów sądowych. Jego zdaniem Sąd pierwszej instancji nie wskazał, z jakiego powodu przejściowe, co nie oznacza krótkotrwałe trudności finansowe wykluczają zwolnienie od kosztów. Pozwany odwołując się do art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 45 i 77 ust. 2 Konstytucji wywiódł, iż każdy ma prawo do rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności i praw, a nieopłacenie pisma procesowego, jakim jest apelacja, powoduje jej zwrot a w konsekwencji zamknięcie stronie pozwanej drogi do obrony swych praw w toku postępowania odwoławczego. Pozwany podkreślił, iż znajduje się trudnej sytuacji finansowej i nie posiada dostatecznych środków finansowych do uiszczenia obowiązkowej opłaty od apelacji i do uiszczenia innych kosztów sądowych. Pozwany zarzucił Sądowi, iż w sposób niewłaściwy rozpatrzył jego wniosek w przedmiocie zwolnienia od

kosztów sądowych i uniemożliwił mu tym samym obronę jego praw. Według pozwanego Sąd Rejonowy winien wezwać go do uzupełnienia braków, które w ocenie Sądu uniemożliwiały pozytywne rozpatrzenie wniosku pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nie będącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie (art. 103 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.).

Strona dochodząca swych praw na drodze sądowej ma prawo ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych, jednakże dla skuteczności złożonego w tej materii wniosku zobowiązana jest spełnić przesłanki określone przepisami prawa, regulującymi instytucję zwolnienia od kosztów sądowych (warunek sine qua non).

W przedmiotowym wniosku pozwany wskazał jedynie lakonicznie, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Nie przedłożył natomiast jakichkolwiek dowodów na potwierdzenie swojego stanowiska. Tymczasem sąd nie jest zobowiązany do prowadzenia dochodzeń w sytuacji, gdy stan majątkowy wnioskodawcy nie jest mu w ogóle znany wobec jego uchylenia się od złożenia oświadczenia w tym przedmiocie. Rzeczą bowiem wyłącznie pozwanego, jako zainteresowanego zwolnieniem, było wykazanie zasadności złożonego wniosku, spełnienie ustawowych przesłanek w tym przedmiocie (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 16 stycznia 2003r., sygn. akt I ACz 17/03).

Osoba prawna może wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych wszelkimi dostępnymi dowodami, jednak podstawowe znaczenie mają dokumenty (informacje statystyczne, zaświadczenia urzędów skarbowych, sprawozdania finansowe, raporty kasowe, wyciągi bankowe itd.). Sąd nie jest przy tym władny wskazywać rodzaju dokumentów, jakie powinna przedstawić osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem można i należy od niej, jako profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego i prawnego, wymagać odpowiedniego opracowania tego wniosku łącznie z wykazaniem podstawy do zwolnienia. Korzyść ze zwolnienia od kosztów ma odnieść strona i ona powinna w sposób sprawny i wszechstronny przedstawić argumenty na rzecz uwzględnienia wniosku. W tym też zakresie w sprawie nie można zarzucić Sądowi naruszenie powołanych w zażaleniu przepisów Konwencji i Konstytucji. Podkreślić tu należy, że pozwany jest osobą prawną prowadzącą działalność gospodarczą i ubiegając się o zwolnienie od kosztów sądowych powinien wykazać, że nie ma środków na ich poniesienie. Wykazanie braku posiadania dostatecznych środków na poniesienie kosztów sądowych oznacza konieczność udowodnienia spełnienia tej okoliczności, nie wystarczy więc – jak w przypadku osób fizycznych – samo złożenie oświadczenia. To na wnioskującym zatem spoczywa ciężar udowodnienia istnienia przesłanek do skorzystania ze zwolnienia od kosztów sądowych. Przy ocenie żądania zwolnienia od kosztów sądowych istotny jest nie tylko stan majątkowy strony w chwili wniesienia wniosku o zwolnienie, lecz także możliwość zaoszczędzenia na opłatę sądową od chwili, gdy strona musiała się już liczyć z możliwością powstania obowiązku uiszczenia opłaty.

Koszty dochodzenia przed sądem roszczeń związanych z prowadzoną działalnością stanowią koszty, które strona musi uwzględnić w racjonalnym planowaniu swoich wydatków. Należy przypomnieć, że zwolnienie od opłaty sądowej ma charakter wyjątkowy. (vide Postanowienie S.N. z dnia 28 maja 2013 r. V CZ 2/13, LEX 1360377)

W tych okolicznościach, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc w związku z art. 397 § 2 kpc, orzekł jak w sentencji.